

ENE 01 Energie-efficiëntie

Punten

Geen verplichte credit

Toepasbaar op alle type woningen

Doel

Het stimuleren dat alle type woningen worden ontworpen en gerealiseerd met een zo laag mogelijke CO₂-emissie ten gevolge van het gebouwgebonden en primaire energiegebruik.

Vraag

1. Minimale vereiste: Zijn er in het energieconcept lage CO₂ energietechnieken overwogen en is er conform NTA 8800 een reductie in BENG 1 van 10%?

Punten	Antwoord	Selecteer één antwoordoptie
NVT	A.	Ja, er is een volledige energieconcept met lage CO ₂ energietechnieken overwogen en een reductie van 10% van de energiebehoefte (BENG 1) bepaald conform de NTA 8800 ten opzichte van de referentiewaarde

2. Is er een verbetering van het primair fossiel energieverbruik (BENG 2) ten opzichte van de naar gebruiksoppervlakte gewogen referentiewaarde?

Punten	Antwoord	Selecteer één antwoordoptie
1	B.	Ja, een reductie van 10% Primair fossiel energieverbruik (BENG 2) ten opzichte van referentiewaarde
2	C.	Ja, een reductie van 20% Primair fossiel energieverbruik (BENG 2) ten opzichte van referentiewaarde
3	D.	Ja, een reductie van 30% Primair fossiel energieverbruik (BENG 2) ten opzichte van referentiewaarde
4	E.	Ja, een reductie van 40% Primair fossiel energieverbruik (BENG 2) ten opzichte van referentiewaarde
5	F.	Ja, een reductie van 50% Primair fossiel energieverbruik (BENG 2) ten opzichte van referentiewaarde
6	G.	Ja, een reductie van 60% Primair fossiel energieverbruik (BENG 2) ten opzichte van referentiewaarde
7	H.	Ja, een reductie van 70% Primair fossiel energieverbruik (BENG 2) ten opzichte van referentiewaarde
8	I.	Ja, een reductie van 80% Primair fossiel energieverbruik (BENG 2) ten opzichte van referentiewaarde
9	J.	Ja, een reductie van 90% Primair fossiel energieverbruik (BENG 2) ten opzichte van referentiewaarde
10	K.	Ja, een reductie van 100% Primair fossiel energieverbruik (BENG 2) ten opzichte van referentiewaarde

3. Is het primair fossiel energieverbruik (BENG 2 - vastgesteld conform NTA 8800) kleiner dan 0 kWh/m² jaar?

Punten	Antwoord	Selecteer één antwoordoptie
1	L.	Ja, -10 kWh/m ² :jr
2	M.	Ja, -20 kWh/m ² :jr
3	N.	Ja, -30 kWh/m ² :jr

4	O.	Ja, -40 kWh/m ² .jr
5	P.	Ja, -50 kWh/m ² .jr

Criteria

#	Criteria	Toepasbaar op antwoordoptie
1.	Vraag 1: Minimale vereiste Aan de hand van de volledige uitwerking van het energieconcept van het gebouw wordt aangetoond dat alle energietechnieken met lage CO ₂ uitstoot zijn overwogen en in het gebouw zijn toegepast.	A
2.	Een energieprestatieberekening voor het gebouw is uitgevoerd conform de NTA 8800. De energiebehoefte (BENG 1) voor het gebouw is bepaald conform NTA 8800 en is minstens 10% lager dan referentiewaarde in Guidance note 1.	A
Criteria voor vraag 2 antwoordoptie B - K		
3.	Op basis van de antwoordopties kunnen punten worden toegekend voor de verbetering van het primair fossiel energieverbruik (BENG 2) ten opzichte van de (gewogen) referentiewaarde in Guidance note 1.	B - K
4.	De berekening is opgesteld door een conform BRL9500 gecertificeerde organisatie. De gebruikte software dient geattesteerd te zijn conform BRL9501.	B - K
Criteria voor vraag 3 antwoordoptie L - P		
5.	Op basis van de antwoorden bij vraag 3, kunnen punten worden toegekend als het primair fossiel energieverbruik (BENG 2 - vastgesteld conform NTA 8800) kleiner is dan 0.	L - P
6.	De berekening is opgesteld door een conform BRL9500 gecertificeerde organisatie. De gebruikte software dient geattesteerd te zijn conform BRL9501.	L - P

Methodiek

Gewogen referentiewaarde

Wanneer er buiten de woonfuncties andere gebruiksfuncties zijn zoals bijvoorbeeld een bijeenkomstfunctie of sportfunctie, dan dient een gewogen referentiewaarde te worden bepaald voor het woongebouw. Op basis van de verbetering ten opzichte van deze gewogen referentiewaarde, wordt het aantal BREEAM-NL punten binnen de credit ENE 01 bepaald. De referentiewaardes voor de meest gebruikte functies zijn te vinden in Guidance note 1

Een gewogen referentiewaarde wordt als volgt berekend.

Er is een woongebouw van 1500 m². Deze bestaat uit een woonfunctie van 1250 m² en een fitness van 250 m². De referentiewaarde voor BENG 1 conform Guidance note 1 van het woongedeelte bij Als/Ag kleiner of gelijk aan 1,8 is 65 kWh/m².jr en de referentiewaarde voor BENG 1 van het sportfunctie bij Als/Ag kleiner of gelijk aan 1,8 is 40 kWh/m².jr

$$1250 \text{ m}^2 \text{ maal } 65 = 81250$$

$$250 \text{ m}^2 \text{ maal } 40 = 10000$$

De gewogen referentiewaarde is 91250 gedeeld door 1500 = 60,83 kWh/m².jr.

Percentage verbetering

De werkelijke BENG 1 in kWh/m²jr van het woongebouw is 44,20 kWh/m²jr voor de woonfunctie en 36,40 kWh/m²jr voor de sportfunctie.

1250 m² maal 44,20 = 55250

250 m² maal 36,40 = 9100

De gewogen referentiewaarde is 64350 gedeeld door 1500 = 42,9 kWh/m²jr voor het woongebouw.

De verbetering wordt als volgt berekend: $42,9/60,83 \cdot 100\% = 70,52\%$. Dat betekent er een verbetering is van 29,48% op BENG 1.

Daarmee is aan een gedeelte van de minimale vereiste voldaan van ENE 01 en er kunnen, mits er aan de overige criteria-eisen van ENE 04 is voldaan, twee punten worden behaald op ENE 04.

Bewijsvoering

Criteria	Vereisten bewijsvoering
	Er dient onomstotelijk te worden bewezen dat de criteria uit deze credit zijn behaald. Hiertoe kunnen één of meer van de passende bewijstypen die worden vermeld in hoofdstuk 4.0 BREEAM –NL Bewijsmateriaal gebruikt worden.

ENE 02 Monitoring van het energiegebruik

Punten

Geen verplichte credit

Antwoord optie A is van toepassing op woongebouwen

Doel van credit

Het reduceren van het energiegebruik in de gebruiksfase door effectief beheer en monitoring van het energiegebruik van verschillende gebouwgebonden installaties en systemen.

Vraag

1. Zijn gebruiksgroepen in voorzien van submeters?

Punten	Antwoord	Selecteer één antwoordoptie
2	A.	Er is subbetering voor alle gemeenschappelijke gebruiksgroepen.
2	B.	Ja, 75% van de gebruikersgroepen in de woningen worden inzichtelijk gemaakt.

Criteria

#	Criteria	Toepasbaar op antwoordoptie
	Criteria voor vraag 1	A - B
1.	Filter Zijn er geen gebruiksgroepen in het woongebouw, dan kan deze credit uit het assessment gefilterd worden.	Alle
2.	Alle gemeenschappelijke gebruiksgroepen zijn besubmeterd zoals: I. Intern transport zoals liften II. Mechanische ventilatie III. Zwembad IV. Sauna V. Gemeenschappelijke voorzieningen zoals (buiten)verlichting, ruimteverwarming algemene delen, etc. VI. Gemeenschappelijk ruimte(s)	A
3.	Alle relevante energiebronnen zijn besubmeterd zoals: I. Waterstof II. Diesel III. Benzine IV. Warmte V. Koude VI. Overige brandstoffen	A
3.	Is er meer dan één klimaatinstallatie die een specifieke eindgebruiker dient, dan zijn de eisen enkel op de hoofd klimaatinstallatie van toepassing.	A
4.	Is er meer dan één energiegebruiker die door dezelfde klimaatinstallatie wordt voorzien, dan kan door middel van een gecombineerde submeter worden voldaan.	A
5.	Data uit het EMS systeem is minimaal 12 maanden uit te lezen. Dit door middel van een app, display of GBS.	
	Criteria voor vraag 2	
6.	Voor de woning is minimaal 75% van de gebruiksgroepen besubmeterd zoals: I. Keuken II. Badkamer	B

	III. Verlichting IV. Klimatisering V. Warmtapwater VI. Hernieuwbare energie VII. Ventilatie	
7.	Alle relevante energiebronnen zijn besubmeterd zoals: I. Waterstof II. Diesel III. Benzine IV. Warmte V. Koude VI. Overige brandstoffen	B
8.	Data uit het EMS systeem is minimaal 12 maanden uit te lezen. Dit door middel van een app, display of systeem zoals beschreven in de credit HEA 12.	B

Bewijsvoering

Criteria	Vereisten bewijsvoering
-	De hieronder genoemde bewijsvoering is niet uitputtend. Ga naar paragraaf 4.4 'Robuustheid van bewijsmateriaal' voor typen bewijsmateriaal die kunnen worden toegepast om aan te tonen dat aan de credit eisen wordt voldaan.

ENE 03 Energiezuinige buitenverlichting

Punten

Geen verplichte credit

Doel van credit

Het verminderen van het energiegebruik in de gebruiksfase, en hiermee de CO₂-uitstoot, door energiezuinige buitenverlichting.

Vraag

Wat is het type buitenverlichting en verlichting van parkeerplaatsen?

Punten	Antwoord	Indien antwoordoptie B niet is geselecteerd, selecteer antwoordoptie C of D en selecteer antwoordoptie E of F.
1	A.	Er is energiezuinige buitenverlichting aanwezig. OF De buitenverlichting is voorzien van energiebesparende regeling.
2	B.	Er is buitenverlichting aanwezig, deze is energiezuinig. EN De buitenverlichting is voorzien van energiebesparende regeling.
1	C.	Verlichting van parkeerplaatsen is aanwezig en energiezuinig. OF Verlichting van parkeerplaatsen is aanwezig en voorzien van energiebesparende regeling.
2	D.	Verlichting van parkeerplaatsen is aanwezig en energiezuinig. EN Verlichting van parkeerplaatsen is voorzien van energiebesparende regeling.

Criteria

#	Criteria	Toepasbaar op antwoordoptie
1.	Filter Is buitenverlichting of verlichting van parkeerplaatsen niet nodig vanuit het oogpunt van veiligheid, dan kan deze credit uit het assessment gefilterd worden.	Alle
2.	Deze credit is alleen van toepassing op de parkeerplaatsen die zijn gerelateerd aan de te beoordelen woongebouw of woning.	Alle
3.	De buitenverlichting en de verlichting van parkeerplaatsen is energiezuinig als het gemiddelde lichtrendement tenminste 70 lumen per Watt bedraagt. OF Alle verlichting is voorzien van de volgende type lampen: I. LED II. TL5 III. Natrium IV. Andere type lamp met een lichtrendement van tenminste 70 lumen per Watt.	Alle

4.	<p>Een energiebesparende regeling omvat automatische aan- en uitschakeling, zodat wordt voorkomen dat verlichting aanstaat gedurende daglichturen.</p> <p>OF de regeling omvat aanwezigheidsdetectie in gebieden met onregelmatig voetgangersverkeer. De aanwezigheidsdetectie moet geschikt zijn voor het type lamp. Zeer regelmatig aan-en uitschakelen reduceert de levensduur van sommige lampen. Er kunnen andere vormen van sturen op aanwezigheid gebruikt worden, als de verlichting automatisch wordt uitgeschakeld wanneer er niemand in de ruimte is.</p> <p>OF de buitenverlichting die niet voorzien is van aanwezigheidsdetectie kan gebruik worden gemaakt van tijdschakelaars. De tijdschakelaar moet de verlichting automatisch uitschakelen na een ingestelde avondklok.</p>	B - D
5.	Verlichting van parkeerplaatsen is energiezuinig als deze is voorzien van een tijdschakelaar of bewegingssensor.	D

Bewijsvoering

Criteria	Vereisten bewijsvoering
-	De hieronder genoemde bewijsvoering is niet uitputtend. Ga naar paragraaf 4.4 'Robuustheid van bewijsmateriaal' voor typen bewijsmateriaal die kunnen worden toegepast om aan te tonen dat aan de credit eisen wordt voldaan.
Alle	Een overzicht van het type armaturen en specificaties van de energiebesparende regeling (bijvoorbeeld gebaseerd op meerjaren onderhoud, handleidingen of instructies voor het gebruik van het woongebouw of woning)
Alle	Visuele inspectie en verificatie door fotografisch bewijsmateriaal.

ENE 04 Passief ontwerp en milieu-impact installaties

Punten Geen verplichte credit

Doel van credit

Het verlagen van de gebouwgebonden energievraag en het stimuleren van energie met een lage milieu-impact.

Vraag

1. Wordt de energiebehoefte van het gebouw verlaagd door passieve ontwerptechnieken en wordt energie met een lage energiebehoefte gestimuleerd?

Punten	Antwoord	Selecteer één antwoordoptie
2	A.	Ja, passieve ontwerptechnieken worden toegepast
2	B.	Ja passieve ontwerptechnieken en vrije koeling worden toegepast
1	C.	De milieu-impact van de gebouwgebonden energievraag is bepaald met de ENE04 tool (zie Methodiek) en is maximaal 0,90 €/m ²
EP	D.	Ja, passieve ontwerptechnieken en vrije koeling worden toegepast.

Criteria

#	Criteria	Toepasbaar op antwoordoptie
	Criteria voor antwoord A	
1.	Het eerste punt van HEA04 Thermisch comfort is behaald, waarmee wordt aangetoond dat het gebouw een goed thermisch comfort heeft.	A, B en D
2.	Er is in de ontwerpfase een analyse uitgevoerd naar de wijze waarop passief ontwerptechnieken in het ontwerp kunnen worden opgenomen om de energiebehoefte te verlagen.	A, B en D
3.	Er worden passief ontwerptechnieken toegepast die de energiebehoefte van het gebouw aanzienlijk verlagen. De gebouwgebonden energiebehoefte (BENG 1 - conform NTA 8800) is minimaal 25% lager dan de naar gebruiksoppervlakte gewogen referentiewaarde uit GN 1.	A, B
4.	In de analyse van de passief ontwerptechnieken zijn de volgende factoren minimaal opgenomen: I. Locatie II. Weer op locatie III. Microklimaat IV. Indeling van het gebouw V. Gebouworientatie VI. Gebouwworm VII. Bouwmassa VIII. Thermische massa of andere thermische opslag in materialen IX. Type gebruik van het gebouw (bv 24/7, kantooruren) X. Daglichtstrategie XI. Ventilatiestrategie XII. Groenstrategie XIII. Aanpassing aan klimaatverandering.	A, B

5.	De deskundige verantwoordelijk voor de commissioning (zie credit MAN 04) toetst bij oplevering of de energieprestatieberekening overeenkomt met het gerealiseerde.	A
Criteria voor antwoord B		
6.	In de analyse naar passief ontwerptechnieken uit criterium 2, is ook een analyse opgenomen over het toepassen van vrije koeling en de mogelijkheid om dit te integreren in het ontwerp.	B
7.	Toepassingen van vrije koeling hebben betrekking op alle verblijfsruimten in het gebouw.	B
8.	In de vrije-koelinganalyse moeten de volgende passende technologieën worden overwogen: <ul style="list-style-type: none"> I. (Zomer)nachtkoeling (vereist een hoge thermische massa) II. Koudeopslag (WKO systeem) III. Balansventilatie (niet gekoppeld aan een actief koelingsysteem) IV. Koeling met grondwater V. Koeling met oppervlaktewater VI. Adiabatise koeling ('verdampingskoeling') VII. Ontvochtiging met behulp van een droogmiddel en adiabatise koeling op basis van restwarmte VIII. Absorptiekoeling op basis van restwarmte 	B
9.	De deskundige verantwoordelijk voor de commissioning (zie credit MAN 04) toetst bij oplevering of de energieprestatieberekening overeenkomt met het gerealiseerde.	B
Criteria voor antwoord C		
10.	De milieu-impact van de gebouwgebonden energievraag is bepaald met de ENE 04 tool (zie Methodiek) en de schaduwprijs is maximaal 0,90 €/m ² .	C
Criteria voor antwoord D		
11.	Aan de criteria-eisen van antwoord A en B is voldaan	D
12.	Er worden passief ontwerptechnieken toegepast die de energiebehoefte van het gebouw aanzienlijk verlagen. De gebouwgebonden energiebehoefte (BENG 1 - conform NTA 8800) is minimaal 50% lager dan de naar gebruiksoppervlakte gewogen referentiewaarde uit GN1	D
13.	De deskundige verantwoordelijk voor de commissioning (zie credit MAN 04) toetst bij oplevering of de energieprestatieberekening overeenkomt met het gerealiseerde.	D

Methodiek

Bepaling milieu-impact van de energievraag

Voor het berekenen van de milieu-impact van de gebouwgebonden energievraag wordt gebruik gemaakt van de ENE 04 tool. In deze tool worden de volgende waarden ingevuld:

- Oppervlakte in BVO en GO
- Levensduur van het gebouw (vastgesteld 75 jaar voor woningbouw)
- Gegevens uit de energieprestatieberekening:
 - o Afgenomen primair energieverbruik per energiesoort (gas, warmte, elektriciteit)
 - o Opwekkingssystemen voor hernieuwbare energie op het eigen perceel (bijvoorbeeld zonnepanelen, zonnecollectoren, windturbines)

Na het volledig invullen van de tool wordt de jaarlijkse milieu-impact per m² bepaald in de vorm van schaduwkosten. De methodiek is gebaseerd op de "Bepalingsmethode Milieuprestatie Gebouwen en

GWW werken". Hierin zijn ook de verschillende milieu-indicatoren en de bijbehorende schaduwkosten opgenomen.

De milieu-impact van de meeste standaard energievoorzieningen is opgenomen in de database van de ENE 04 tool en hieruit kan dus 'standaard' worden gekozen. Het is echter ook mogelijk om specifieke productgegevens op te nemen in de berekening. Hierbij moet wel aantoonbaar zijn dat de energiebesparing door de opwekkingsystemen is gewaarborgd en dient vervolgens voor het hele systeem een levenscyclusanalyse (LCA) opgesteld te worden, die voldoet aan de eisen uit de vigerende versie van Bepalingsmethode Milieuprestatie Gebouwen en GWW werken.

LCA voor elektriciteitsopwekking:

Voor duurzame elektriciteitsopwekking komen alleen systemen in aanmerking die op het perceel worden toegepast. Indien elektriciteit wordt afgenomen van het net - óók als hiervoor hernieuwbare elektriciteit wordt ingekocht - wordt uitgegaan van de standaardmix op het elektriciteitsnet.

LCA voor warmte- en/of koude netwerken:

Deze is opgesteld voor het volledige warmte- en/of koude netwerk waarop wordt aangesloten. Dit betekent dat in het geval dat er meerdere opwekkingsinstallaties zijn aangesloten, het rendement van alle installaties wordt meegerekend en niet slechts 1 installatie aan dit project kan worden toegewezen. Daarnaast omvat deze LCA ook het distributiesysteem, tot aan de levering aan het gebouw.

Bewijsvoering

Criteria	Vereisten bewijsvoering
-	Er dient onomstotelijk te worden bewezen dat de criteria uit deze credit zijn behaald. Hiertoe kunnen één of meer van de passende bewijstypen die worden vermeld in hoofdstuk 4.0 BREEAM –NL Bewijsmateriaal gebruikt worden.

Overige informatie

Geen.

ENE 05 Energiezuinige liften

Punten **Geen verplichte credit**

Antwoordoptie A en B zijn alleen van toepassing op woongebouwen

Doel van de credit

Het waarderen en stimuleren van energiezuinige transportsystemen.

Vraag

1. Wordt er gekeken naar het energiegebruik van transportsystemen en hebben de transportsystemen energie efficiënte kenmerken?

Punten	Antwoord	Selecteer één antwoordoptie
1	A.	Ja, er is gekeken naar het energiegebruik van de transportsystemen
2	B.	Ja, de transportsystemen hebben energie efficiënte kenmerken

Criteria

#	Criteria	Toepasbaar op antwoordoptie
Criteria voor antwoord A		
1.	Filter Deze credit wordt niet beoordeeld indien er in het gebouw geen liften, roltrappen of rolpaden aanwezig zijn.	Alle
2.	Er is een analyse van de ontsluiting, de transportbehoefte en gebruikspatronen, van het gebouw uitgevoerd om te bepalen hoeveel liften, roltrappen en rolpaden optimaal zijn en hoe groot ze moeten zijn.	A, B
3.	Het energiegebruik moet conform ISO 25745 Energieprestatie van liften, roltrappen en rolpaden - Deel 2 en/of Deel 3 worden geraamd voor minstens twee transportsysteemvarianten.	A, B
4.	De toepassing van regeneratieve aandrijvingen moet worden overwogen. Een regeneratieve aandrijving dient alleen te worden overwogen als de energiebesparing groter is dan de extra standby-energie voor de aandrijvingen. Regeneratieve aandrijvingen zijn geschikt voor liften in hoge gebouwen die intensief worden gebruikt.	A, B
5.	Gespecificeerd is het transportsysteem met het laagste energiegebruik.	A, B
Criteria voor antwoord B		
6.	Het eerste antwoord is behaald.	B
7.	Toegepaste liften voldoen aan het energielabel B conform ISO 25745-2, gemeten conform ISO 25745-1 door een onafhankelijk partij.	B
8.	Voor elke nieuw toegepaste lift is regeneratieve aandrijving toegepast indien uit criterium 1.c blijkt dat daarmee energie wordt bespaard.	B
9.	Elke toegepaste roltrap of rolpad voldoet aan het energielabel A+ conform ISO 25745-3, gemeten conform ISO 25745-1 door een onafhankelijk partij.	B
10.	Elke toegepaste roltrap of rolpad is voorzien van minstens een van de volgende eigenschappen conform ISO 25745-3 paragraaf 5.6b:	B

	'slow speed' OF 'auto start'. Dit is op het energielabel weergegeven.	
Criteria voor alle antwoorden		
11.	De criteria voor liften gelden niet voor hefplatformen, rolstoeltrapliften, trapliften of soortgelijke faciliteiten voor gehandicapte personen. Echter liften met een snelheid groter dan 0,15 m/s moet worden beoordeeld, inclusief goederen-, voertuig- en personenliften.	Alle
12.	In de volgende situatie is het toegestaan om een schriftelijke verklaring te gebruiken, waarin de liftkeuze wordt beargumenteerd, als verantwoording voor de liftkeuze in plaats van de transportanalyse conform criteria 1: I. Een enkele lift in een laag gebouw voor minder validen. II. Een enkele goederenlift die is gekozen vanwege de omvang van de goederen die getransporteerd moeten worden.	Alle
13.	Indien enkel 1 van de transportsystemen aanwezig is, bijvoorbeeld wel liften en geen roltrappen of rolpaden, kunnen bij deel 2 twee punten worden toegekend als de toegepaste transportsystemen aan de eisen van deel 2 voldoen.	Alle
14.	Een regeneratieve aandrijving dient alleen te worden overwogen als de energiebesparing groter is dan de extra standby-energie voor de aandrijvingen. Regeneratieve aandrijvingen zijn geschikt voor liften in hoge gebouwen die intensief worden gebruikt.	Alle

Bewijsvoering

Criteria	Vereisten bewijsvoering
-	De hieronder genoemde bewijsvoering is niet uitputtend. Ga naar paragraaf 4.4 'Robuustheid van bewijsmateriaal' voor typen bewijsmateriaal die kunnen worden toegepast om aan te tonen dat aan de credit eisen wordt voldaan.

ENE 06 Energiezuinige huishoudelijke apparaten

Punten

Geen verplichte credit

Doel van credit

Het stimuleren van energiebesparing door toepassing van energiezuinige apparatuur en het informeren over energiezuinige apparatuur, waardoor een optimale gebruiksgeladen energieprestatie van het gebouw is gewaarborgd.

Vraag

1. Wordt er gebruik gemaakt van energiezuinige apparatuur of worden de toekomstige bewoners geïnformeerd over duurzame keuzes in energiezuinige apparatuur?

Punten	Antwoord	Selecteer één antwoordoptie
2	A.	Het gebruik van van energiezuinige apparatuur wordt gestimuleerd
1	B.	De toekomstige bewoners worden geïnformeerd over duurzame keuzes bij de aanschaf van huishoudelijke apparaten

Criteria

#	Criteria	Toepasbaar op antwoordoptie
Criteria voor antwoord A		
1.	Filter Zwembad: <ol style="list-style-type: none">I. Waar er automatische of semiautomatische zwembadafdeksystemen of 'vloeibare' zwembadafdekkingen met een automatisch doseersysteem zijn geïnstalleerd op ALLE zwembaden, incl. spa-baden en jacuzzi's (indien relevant).II. Afdekkingen bedekken (volledig uitgerold) het hele zwembadoppervlak.III. Als de luchttemperatuur in de zwembadhal zo geregeld kan worden dat deze 1°C meer is dan de watertemperatuur.	A
2.	Filter Gemeenschappelijk wasruimte(s) Voor bedrijfsapparatuur kan ten minste één van de volgende criteria worden bewezen: <ol style="list-style-type: none">I. Specificatie van warmteterugwinning uit afvalwater.II. Gebruik van grijswater voor een deel van het wasproces. Het water van de laatste spoeling kan worden hergebruikt voor de volgende voorwas.	A
3.	Filter <ol style="list-style-type: none">I. Bij het toepassen hangende luchtverwarmers moeten deze in alle situaties geregeld zijn met een automatische temperatuurregeling conform EIA 2020 code 21047	A

	II. HR-luchtverwarmers conform EIA 2020 code 210102.	
4.	Er wordt energiezuinig apparaat gebruikt door te voldoen aan de Energy star specificaties.	A
5.	Hergebruik van apparaat betekent niet standaard dat aan criteria wordt voldaan omdat het niet altijd de meest energiezuinige optie is. Het punt kan echter worden toegekend als aan het volgende criteria wordt voldaan: I. Hergebruik van oude apparaat is, over de hele levensduur genomen, een energiezuinigere optie dan de inzet van nieuwe apparaat.	Alle
Criteria voor antwoord B		
6.	Toekomstige bewoners worden geïnformeerd over energiezuinige apparaat. De informatie moet minimaal het volgende omvatten: I. Wasmachines II. Koelkasten III. Vriezers IV. Koel/vriescombinaties V. Drogers VI. Magnetron VII. Kookapparaat	B

Bewijsvoering

Criteria	Vereisten bewijsvoering
-	De hieronder genoemde bewijsvoering is niet uitputtend. Ga naar paragraaf 4.4 'Robuustheid van bewijsmateriaal' voor typen bewijsmateriaal die kunnen worden toegepast om aan te tonen dat aan de credit eisen wordt voldaan.

ENE 07 Afstemmen vraag en aanbod van elektriciteit (DSM)

Punten

Geen verplichte credit

Doel van credit

Het verminderen van de CO₂-uitstoot van het elektriciteitsnet, door de vraag van elektriciteit beter af te stemmen op het aanbod van hernieuwbare elektriciteit.

Vraag

1. Heeft de woning en/of woongebouw voorzieningen voor de opslag van elektriciteit?
2. Is de werking van warmtekraftkoppeling (wkk) systemen afgestemd op de lokale opwekking van hernieuwbare energie en de lokale energievraag?
3. Zijn digitale slimme apparaten of elektrische boilers voor warmtapwater apparaten aangesloten op een systeem dat vraag en aanbod van elektriciteit afstemt?
4. Zijn elektrische verwarmingsinstallaties aangesloten op een systeem dat vraag en aanbod van elektriciteit afstemt?
5. Zijn elektrische koelingsinstallaties aangesloten op een systeem dat vraag en aanbod van elektriciteit afstemt?
6. Zijn de oplaadpunten voor elektrisch vervoer of andere laadpunten geschikt voor laden en/of terugleveren van elektriciteit om de stroom op het net te balanceren?
7. Beschikken de klimaatinstallaties over een tijdschema voor de in- en uitschakeling?

Punten	Vraag	Selecteer één antwoordoptie per vraag	Toe te kennen punten
0,5	1	A. Ja	0,5
		B. Nee	0
0,5	2	C. Ja	0,5
		D. Nee	0
0,5	3	E. Ja	0,5
		F. Nee	0
0,5	4	G. Ja	0,5
		H. Nee	0
0,5	5	I. Ja	0,5
		J. Nee	0
1	6	K. Bidirectioneel laden	1
		L. Monodirectioneel laden	0,5
		M. Nee	0

0,5	7	N. Ja	0,5
		O. Nee	0

Methodiek

Punten toekenning

Het aantal punten dient altijd een heel getal te zijn. Er wordt ten alle tijden naar afgerond. Dat betekent dat als er conform de antwoordopties opgeteld 2,5 punt behaalt, er voor de credit ENE 07, 2 punten kunnen worden toegekend.

Bewijsvoering

Criteria	Vereisten bewijsvoering
-	De hieronder genoemde bewijsvoering is niet uitputtend. Ga naar paragraaf 4.4 'Robuustheid van bewijsmateriaal' voor typen bewijsmateriaal die kunnen worden toegepast om aan te tonen dat aan de credit eisen wordt voldaan.
Alle	Uittreksel van de relevante onderhoud- en gebruikershandleiding. OF Specificatie van de producent met betrekking tot de aanwezige voorzieningen.
Alle	Visuele inspectie en verificatie.

Bijlage 1

Guidance note 1

BREEAM- NL referentiewaarden voor energieprestatie woningen

Versie 1.0, 3 augustus 2022

Guidance note 1: BREEAM- NL referentiewaarden voor energieprestatie van alle type woningen

1. Introductie

In deze Guidance note zijn de referentiewaarden vastgelegd voor projecten die worden gecertificeerd met BREEAM-NL Nieuwbouw Woningen. De waarden hebben de minimale waarde zoals die gelden in de bouwregelgeving, maar kunnen ook strenger zijn. Deze Guidance note 1 kan los van de beoordelingsrichtlijn worden geüpdatet. Bij een update van deze Guidance note 1 geldt dat de datum van registratie bepaald welke versie van de Guidance note wordt gebruikt.

2. Referentiewaarden

In tabel 1 staan de referentiewaarden voor de energieprestatie. Verbeteringen ten opzichte van de referentiewaarden moeten bepaald worden met de NTA 8800 om BREEAM-NL punten te kunnen behalen bij ENE 01 en ENE 04 binnen BREEAM-NL Nieuwbouw woningen

Tabel 1: Referentiewaarden voor de energiebehoefte (BENG 1) en Primair fossiel energieverbruik (BENG 2) uitgesplitst naar gebruiksfunctie

Gebruiksfunctie	Als/Ag	Energiebehoefte (kWh/m ² jr) (BENG-1)	Primair fossiel energieverbruik (kWh/m ² jr) (BENG -2)
Woongebouw	≤ 1,8	≤ 65	≤ 50
	< 1,83 ≤ 3,0	≤ 55 + 30* (Als/Ag -1,5)	
	>3,0	≤ 100 + 50*(Als/Ag -3,0)	
Andere woonfunctie	≤ 1,5	≤ 55	≤ 30
	< 1,5 ≤ 3,0	≤ 55 + 30* (Als/Ag -1,5)	
	>3,0	≤ 100 + 50*(Als/Ag -3,0)	
Bijeenkomstfunctie (gemeenschappelijke verblijfsruimtes, exclusief verkeersruimte)	≤ 1,8	90	60
	>1,8	90+30*(Als/Ag-1,8)	
	>1,8	190+30*(Als/Ag-1,8)	
Sportfunctie	≤ 1,8	40	90
	>1,8	40+15*(Als/Ag-1,8)	

3. Als/Ag geometrie verhouding

Voor het bepalen van de geometrieverhouding (Als/Ag) geldt dat er gekeken moet worden naar de Als/Ag van het binnen de energieprestatieberekening beschouwde gebouw en dus niet naar de Als/Ag van de afzonderlijke gebruiksfuncties. De gebruiksoppervlakte (Ag) moet bepaald worden volgens paragraaf 6.6 en de verliesoppervlakte (Als) volgens paragraaf 6.7 van de NTA 8800.

4. Versiebeheer

Versie	Datum	Opmerking
1.0	Augustus 2022	Eerste versie van de Guidance Note 1 ten behoeve van consultatie